GAZETA TRANSILVANIEI.

Redacțiunea și administrațiunea:
Brașovŭ, piața mare Nr. 22. „Gazeta“ iese Mercurea, Vinerea si Dumineca.
în fiecare ḑi de lucru
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Țerĭ esterne pe șése lunĭ 19 fr., pe anŭ 36 francĭ.

Anulŭ XLVII.

Se prenumeră:
la poștele c. și r. și pe la dd. corespondențĭ.
Anunciurile:
una serie garmondŭ 6 cr. și timbru de 30 cr. v. a. pentru fiăcare publicare. — Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 38. Vinerĭ 30 Marțiu (11 Aprile) **1884.**

„GAZETA TRANSILVANIEI“

ḑiarŭ cuotidianŭ.

Ca mâne se 'mplinescŭ 50 de anĭ de cândŭ **„Gazeta Transilvaniei“**, sub cea mai cumplită prigonire a neamului românescŭ, a arboratŭ în mijloculŭ valoroșilorŭ și patrioticilorŭ comercianțĭ din Brașovŭ, acestŭ emporiu alŭ Transilvaniei, drapelulŭ redeșteptării naționale.

Tótă suflarea românéscă cu bucuriă și cu căldură a îmbracișatŭ acestŭ ḑiarŭ-apostolŭ alŭ poporului românŭ și grupatŭ-s'au cu toții sub drapelulŭ arboratŭ de elŭ și lucrat'au cu însuflețire și bărbătéscă statornicia pentru înalțarea românismului.

Grea și amară era lupta. Tendințele de a desnaționalisá pe Românĭ îșĭ ajunsese culmea. Legea dela 1832 adusă de dieta maghiară glăsuia că în seminariulŭ românescŭ din Aradŭ se se învețe și unguresce și că: **„de aicĭ încolo la tóte confesiunile sĕ se admită și se funcționeze numai astfelŭ de preoțĭ, predicatorĭ și vicarĭ, carĭ sciu unguresce.“**

Apĕratus'au cu bărbățiă Românii dintre Tisa și Carpațĭ în contra acestorŭ uneltirĭ dușmane și sosit'a după nópte și vijeliă și o ḑĭ cu sóre, dér numai o ḑi, căcĭ în cealaltă diminéță se iviră earășĭ nuorĭ furtunoșĭ pe cerŭ. Róta sorții aduse din nou prigonirile de odinióră asupra capului nostru. Par' că sórtea a voitŭ se încerce până unde merge tăria și perseveranța Românului.

Cu tóte uneltirile și prigonirile înse **„Gazeta Transilvaniei“** îșĭ redică fruntea și unindu sufletesce pe toțĭ Românii luptă necurmatŭ și fără pregetŭ pentru drepturile și libertățile opinciĭ românescĭ.

Adversarii noștri neperḑêndŭ din vedere acéstă luptă și prețuindŭ resultatele dobêndite de păn' acum după adeverata lorŭ valóre și-au î n d o i t ŭ p u t e r i l e, și, acum după 50 de anĭ, 'șĭ-au p e r f e c ț i o n a t ŭ și r a f i n a t ŭ mijlócele pentru sugrumarea și stîngerea nóstră. Prin urmare, și noi cei de astăḑĭ, credincioșĭ scolarĭ ai românismului, asemenea se ne strîngemŭ rêndurile, și se ne î n d u o i m ŭ p u t e r i l e d e a p ĕ r a r e.

Adversarilorŭ noștri, avêndŭ ei puterea țĕrii în mână le-a fostŭ prea ușorŭ de a ne loví în tóte interesele politice, comerciale și economice, și acum atacându-ne în scólă ca și în biserică, în limbă ca și în avere, noue nu ne-a mai remasŭ altŭ mijlocŭ de apĕrare de câtŭ **condeiulŭ** cu care toțĭ Românii datorĭ sunt de a strigá în lumea largă și de a cere dreptate și libertate pentru poporulŭ românŭ dintre Tisa și Carpațĭ.

Ast-felŭ împinșĭ de dorulŭ de a ne folosi ḑ i l n i c ŭ și cu energiă de acestŭ pacinicŭ mijlocŭ apelămŭ la publiculŭ celŭ mare românŭ pentru a ne susțíné în ḑilnica nóstra luptă națională și în firma nostră speranță de a fi incuragiațĭ, deschidemŭ abonamentŭ la **ḑiarulŭ nostru cotidianŭ**

„Gazeta Transilvaniei“

care precum acum 50 de anĭ a fost **primulŭ organŭ de publicitate românŭ**, totŭ asemenea și astăḑĭ e **primulŭ organŭ cuotidianŭ românŭ**, ce apare dincóce de Carpațĭ.

Suntemŭ siguri că publiculŭ românŭ e pe deplinŭ convinsŭ de principiile ce le profeséză acestŭ ḑiarŭ și de modulŭ cum acestŭ organŭ alŭ Românilorŭ dintre Tisa și Carpațĭ a sciutŭ chiar și în cele mai grele împrejurărĭ se ț i e s u s ŭ s t i n d a r t u l ŭ n a ț i o n a l i t ă ț i i r o m â n e.

Privindŭ dér cu încredere la viitorŭ, **Gazeta Transilvaniei** în luna viitóre va eși în tóte ḑilele, afară de Duminecĭ, și serbătorĭ, și pentru a poté cu înlesnire străbate până chiar și în sĕraca colibă a țĕranului românŭ, va fi celŭ mai eftinŭ ḑiarŭ din monarchia Austro-Ungară:

ABONAMENTE:

Pentru Austro-Ungaria pe anŭ **12 fl.** pe 6 lunĭ **6 fl.** pe 3 lunĭ **3 fl.** **Pentru România** pe anŭ **36** lei, pe 6 lunĭ **18** lei, pe 3 lunĭ 9 lei.

Domnii abonațĭ, carĭ au plătitŭ abonamentulŭ cu stimă sunt rugațĭ a ne trămite diferența.

Celŭ mai ușorŭ mijlocŭ de abonare este prin **mandatŭ postalŭ.**

Ne permitemŭ a rugá pe confrații nostri dela ḑiarele naționale se bine-voiéscă a reproduce apelulŭ nostru.

Redacțiunea.

Brașovŭ 30 Martiu v. 1884.

Fórte rĕu s'au supĕratŭ guvernanții dela Pesta, asupra Austriacilorŭ din causa flegmei ce-o desvóltă acestia în „c é r t a p e n t r u b o i i u n g u r e s c ĭ.“ Foile oficióse austriace se facŭ a nu sci și a nu vedé nimicŭ, ba unii corespondențĭ oficioșĭ ai foilorŭ din Germania facŭ glume asupra afacerei, căreia i se dă o importanță așa de grozavă în Pesta. „P. Lloyd“ a citatŭ între altele și § 14 din legea vamală, în care se ḑice: „supușii ambelorŭ state trebue sĕ fie tractățĭ pe piciorŭ egalŭ.“ La acésta respunde unŭ corespundentŭ alŭ lui „Allg. Zeitg.“ din München cu întrebarea: „de cândŭ au devenitŭ b o i i unguresci și s u p u ș ĭ ungurescĭ?“ Acésta a iritatŭ și mai multŭ pe organulŭ guvernului ungurescŭ, așa că în numerulŭ sĕu de Miercurĭ declară cu mare emfasă că o transacțiune, unŭ compromisŭ în acéstă afacere este imposibilŭ și declarândŭ ordonanța locotenenței Austriei de josŭ de unŭ actŭ alŭ guvernului austriacŭ, cere categoricŭ s i s t a r e a esecutărei acelei ordonanțe, adaugândŭ, că acésta este singura soluțiune a cestiunei în litigiă, pe care o póte acceptá cabinetulŭ Tisza și că ministrulŭ de comerciu comitele Szechenyi s'a dusŭ în persónă la Viena spre a declará acésta. Suntemŭ curioșĭ cum se va sfĕrșí lucrulŭ. Deocamdată putemŭ constatá că Austriacii n u s e m a i s p a r i ă de amenințările celorŭ din Pesta. Unŭ semnŭ alŭ timpului.

Cestiunea r e v i s u i r e i constituțiunei face mare bătaie de capŭ ómenilorŭ de statŭ românĭ și camerele române parŭ a suferí de frigurĭ din causa ei. Dintr'unŭ lucrŭ micŭ p'acĭ era sĕ se nască o crisă seriósă ministerială. Era vorba în cameră, déca discusiunea revisuirei sĕ se încépă Marțĭ séu Mercurĭ. Unii dintre carĭ și d. C. A. Rosetti cereau amânarea pe Miercurĭ ca sĕ se pótă studiá mai bine raportulŭ. Guvernulŭ era de opinia contrară. Propunerea cea d'ântâiŭ pentru Miercurĭ fŭ primită de maioritate. Atuncĭ d. primŭ-ministru luà cuvêntulŭ și făcŭ urmatórea declarare:

D. președinte alŭ consiliului. D-le președinte, am luatŭ cuvêntulŭ, ca sĕ facŭ o dechiarațiune. D-lorŭ deputațĭ! Cândŭ unii dintre dv. astădĭ, au maltratatŭ pe președintele maiorității, mĕ așteptamŭ, ca maioritatea îndată sĕ protesteze, și eu chiar am provocat'o. In urmă, am cerutŭ, ca sĕ se amâne discusiunea pentru mâne, și oposițiunea a cerutŭ pentru Mercurĭ. Oposițiunea a avutŭ maioritate. De ḑece lunĭ de ḑile, portŭ o sarcină pré grea, fiindŭ că v'am dechiaratŭ că țéra este agitată și întârḑiândŭ de a dá o soluțiune acestei cestiunĭ, ar puté din acésta sĕ resulte agitațiunĭ mai marĭ și chiar o desordine morală. Ațĭ vĕḑutŭ, d-lorŭ, că eu, cu tóte neorênduelele, ce s'au facutŭ — asasinate, procese scandalóse — am tăcutŭ și am luatŭ tótă rĕspunderea, numai cu speranța, că se va face reviḑuirea, fiindŭ că erá o cestiune de viitorŭ pentru țéră. Dér acum sunt nevoitŭ sĕ recunoscŭ, că cu mine nu se póte face revisuirea; eu nu mai sunt espresiunea maiorității camerii... (protestărĭ, sgomotŭ).

D-lorŭ, facŭ o dechiarațiune, ca sĕ scițĭ, ce am de gândŭ sĕ facŭ. Am sĕ depunŭ demisiunea d'împreună

cu colegii mei, în mânele Regelui, și lasă sĕ vină unŭ ministerŭ, care sĕ ia rĕspunderea situațiunii și a agitațiunii, în care se află țéra; sĕ ia rĕspunderea revisuirii constituțiunii. Eu nu mai potŭ luá acéstă respundere, în fața unei maioritățĭ care trece dela drépta la stânga. (sgomotŭ).

(D. președinte alŭ consiliului și toțĭ miniștrii părăsescŭ sala.)

„Telegraphulŭ", organulŭ d-lui I. C. Brătianu, scrie despre demissiunea cabinetului:

„Erĭ s'a întêmplatŭ în cameră unŭ faptŭ din cele mai însemnate. La ordinea ḑilei se pusese raportulŭ pentru revisuirea Constituțiunii. D. Petre Grădiștenu cere cuvêntulŭ și protestéză în contra biuroului, ḑicêndŭ, că raportulŭ n'a fostŭ împărțitŭ cu trei ḑile înainte, și cere sĕ se pue la ordinea ḑilei peste trei ḑile. La afirmarea d-lui președinte, că elŭ a fostŭ parte împărțitŭ Vinerĭ și parte Sâmbătă, d. Grădiștenu apostroféză pe generalulŭ Lecca, că spune inesactitățĭ. Se încinge discuțiunea asupra ḑilei, ce trebue ficsată pentru desbaterea revisuirei. D. I. Brătianu propune pentru aḑĭ Marțĭ. D. Rosetti vorbesce și declară, că regulamentulŭ într'adevĕrŭ prevede a se pune în desbatere și înainte de trei ḑile décă vrea Camera, însĕ crede că este bine a se lăsă încă o ḑi duóĕ. Propunerea d-lui prim-ministru de a se începe aḑĭ desbaterea se respinge cu 57 vóturĭ contra 48. Atuncĭ d. prim-ministru declară, că, ne mai putêndŭ contá pe majoritatea camerei în nisce împrejurărĭ așa de delicate, nu mai póte stá la putere și lasă respunderea acelora carĭ caută numaĭ scandalurĭ.

Étă-ne dér în deplină criză ministerială. Intr'adevĕrŭ d. Brătianu a avutŭ dreptate se procédă ast-felŭ. Cândŭ unŭ președinte insultă fără ca adunarea sĕ protesteze, cândŭ o propunere a guvernului se nesocotesce, sub unŭ regimŭ constituționalŭ, acelŭ președinte și acelŭ guvernŭ trebue sĕ se retragă. Este dreptŭ că mulțĭ din cei carĭ au votatŭ contra propunerii d-lui Brătianu, n'au făcut'o cu intențiune, ci unii ca sĕ mai aibă o ḑi încă la mijlocŭ spre a se mai gândi, alții fără sĕ-șĭ dé sémă, ce facŭ. Nu este mai puținŭ adevĕratŭ însĕ, că votulŭ a fostŭ contra guvernului, căcĭ camera a hotărîtŭ ordinea de ḑi contra voinței miniștrilorŭ. Faptulŭ însĕ s'a făcutŭ, și sĕ vedemŭ acum la ce resultatŭ vomŭ ajunge. Ministeriulŭ a demisionatŭ, și elŭ cu tóte acestea, elŭ singurŭ, are majoritatea în cameră și cu deosebire în senatŭ. Procedândŭ constituționalŭ, Regele trebue sĕ chieme pe președinții ambelorŭ corpurĭ legiuitóre. Pe cine vorŭ desemná ei? Persóne afară din camere negreșitŭ că nu potŭ fi chemate. In camere érășĭ ne fiindŭ unŭ grupŭ, care sĕ pótă dá guvernulŭ, ce e de făcutŭ? Pe urmă, pe câtŭ scimŭ, majoritatea a decisŭ a declará că nu póte face revisuirea de câtŭ cu d. Brătianu. Decĭ situațiunea devine seriósă și critică. Ne putêndŭ prevedé încă resultatulŭ acestei situațiuni, ne oprimŭ aḑĭ aci."

„Românulŭ" scrie cu privire la dechiarațiunea ministrului președinte I. Bratianŭ următórele:

„Pe cândŭ Adunarea deputațilorŭ susținea respectarea regulamentului ei, auḑirămŭ cu cea mai mare părere de rĕŭ dechiararea primului ministru, că se duce la Regele, sĕ depue demisiunea cabinetului, ne putêndŭ luá respunderea pentru liniștea țĕrei. Nimicŭ, absolutŭ nimicŭ n'a provocatŭ o asemenea gravă hotărîre. A se cere respectarea regulamentului nu este o combatere, ci din contra o dovédă de respectŭ pentru lege și pentru ministerŭ. A face cestiune de cabinetŭ, chiar pentru respectarea regulamentului în părțile lui cele mai clare, cele mai positive și consfințite de tóte precedentele, este a se sugrumá o adunare, a se face celŭ mai mare rĕu țĕrei, s'a provocá în adevĕrŭ agitațiunĭ, carĭ nu potŭ avé valóre de câtŭ atuncĭ numai cândŭ ele ar fi provocate prin nerespectarea legilorŭ. Așa fiindŭ, sperămŭ, credemŭ că Maiestatea Sa Regele nu va primí demisiunea cabinetului și că primulŭ ministru își va mănținé loculŭ sĕu, convingêndu-se, că nimene din cameră, întrŭ nimicŭ n'a atinsŭ drepturile puterii esecutive și respectulŭ, ce i se detoresce."

Cris'a ministerială s'a aplanatŭ. Camera și Senatulŭ au votatŭ încredere guvernului și în ședința următóre a camerei primulŭ ministru d. I. C. Brătianu declară că M. S. Regele, în urma votului amintitŭ, l'a chiămatŭ și i-a ḑisŭ, că nu mai are la ce avisá, căci consideră demisiunea guvernului ca neavenită.

Duminecă, 25 Marte, la órele 12 Es. Sa Don Pedro Alvarez de Toledo y Acuna, marchisŭ de Casa-Fuerte, ministrulŭ reședinte alŭ M. S. Regelui Spaniei, a fost primitŭ, împreună cu personalulŭ legațiunei regale, la palatulŭ din Bucurescĭ, în audiență oficială, cu ceremonialulŭ prescrisŭ.

La banchetulŭ datŭ în Galați de comitetulŭ elenŭ, în sala Alcazar, pentru î n d e p e n d i n ț i a G r e c i e i dela 1821, au asistatŭ mai bine de 100 persóne, scrie ḑiarulŭ „Galații".

Adunarea alegĕtorilorŭ românĭ în comitatulŭ Têrnavei-marĭ.

(Telegrama „Gaz. Trans.")

D. S. Mărtinŭ, 9 Aprile. Alegĕtorii români din comitatulŭ Têrnavei micĭ, întrunițĭ astăḑĭ în conferință a d e r é z ă l a p r o g r a m a n a ț i o n a l ă d i n 1881 și-șĭ esprimŭ r e c u n o s c i n ț a l o r ŭ față de atitudinea p r e s e i r o m â n e n a ț i o n a l e representată de ḑiarele „Gazeta Transilvaniei", „Observatoriulŭ" și „Luminătoriulŭ".

Zehanŭ.

Convocare.

Toțĭ alegĕtorii din colegiulŭ electoralŭ Abrudŭ-Roșia sunt prin acésta conchemați la conferința electorală, care se va țíné în Abrudŭ în otelulŭ la „Româncuța", lunĭ în 28 Aprile 1884 d. a. la 2 óre.

In acéstă conferință: 1. Se va reconstitui comitetulŭ clubului alegĕtorilorŭ. 2. Se va discutá linia de purtare față cu viitórele alegerĭ. 3. Se vorŭ alege representanții pentru conferința generală a tuturorŭ alegĕtorilorŭ din partitulŭ națiunalŭ românŭ.

In numele comitetului clubului alegĕtorilorŭ românĭ.

Abrudŭ în 31 Martie 1884.

A. Filipŭ,
pres. clubului.

Convocare.

In urma însărcinărei conferinței mai multorŭ alegĕtori români din comitatulŭ Huniadórei, ținute în Deva la 21 Martie a. c. avemŭ onóre a convocá pe toți alegĕtorii români din cerculŭ electoralŭ alŭ Dobrei la o adunare pe 3 (15) Aprile a. c. la 4 óre p. m. în otelulŭ din Dobra. Obiectele acestei adunărĭ vorŭ fi: a) constituirea comitetului cercualŭ electoralŭ; b) alegerea a duoi membri pentru clubulŭ centralŭ electoralŭ cu reședința în Deva; c) alegerea a duoi delegați la conferința generală, ce se va țíné în Sibiiu.

Dobra în 8 Arile 1884.

Romulŭ de Crainicŭ, protopresbiterŭ.
George Susmanŭ dir. scol.
Iosifŭ Petroviciu, comerciantŭ.

Fóie cotidiană română. Sub acéstŭ titlu scrie „K o l o z s v á r y K ö z l ö n y": „Una dintre foile cele mai înfocate ale pasiviștilorŭ românĭ „Gazeta Transilvaniei" din Brașovŭ, care până acum apărea numai de dóuĕ orĭ (de trei orĭ. Trad.) pe sĕptĕmână, dela 13 Aprile înainte se preface în fóie ḑilnică. Redactorulŭ fóici Aurel Mureșianu cuprinde chiămarea fóiei în următórea devisă: a recăștigá drepturile Românilorŭ, ce li s'au răpitŭ cu forța. — Lucru frumosŭ și apoi nicĭ nu e scumpŭ, deórece în învitarea la prenumerațiune se mai spune și aceea, că foia va costá pe anŭ 12 fl.; decĭ va fi cea mai eftină fóie cotidiană în întrégă monarchiă."

Blașiu, 7 Aprile 1884.

Onorabilă Redacțiune! De unŭ timpŭ încóce distinșii Domnĭ Ludovicŭ Csato și consoțulŭ sĕu Dr. Alesandru Grama, condușĭ de ideea, că ambii ar fi cei mai culțĭ și mai înteligențĭ bărbațĭ ai timpului de față în Opidulŭ nostru Blașiu, ca sĕ dee D-lorŭ probe și dovеḑĭ despre aceea, și-au începutŭ prima acțiune prin o săritură iepurésca tulită, și prin aceea au ajunsŭ chiar de modelŭ în noutățĭ, cândŭ într'unŭ ḑiarŭ cândŭ într'altulŭ în timpŭ câtŭ va țíné sesonulŭ eroismului lorŭ. După ce va espirá acestŭ sesonŭ, vorŭ dispăré și d-lorŭ. Se înțelege, aceea n'amŭ dori-o sĕ rĕmână retăcițĭ încóce și încolo pe câtŭ necunoscute, de órece prin D-lorŭ amŭ pierde inteligința Blașiului.

Vede bine până și orbulŭ la ce merite marĭ aspiréză ambii respectivĭ Domnĭ, ca sĕ le rĕmână modelŭ nemuritorŭ. La noi Opidanii Blașiului unŭ modelŭ ca alŭ d-lorŭ va rĕmâné într'adevĕrŭ pentru totdéuna neuitatŭ, deórece până acum nu s'a aflatŭ încă nimenea atâtŭ de inteligentŭ, care cu cuvinte atâtŭ de vĕtămătóre sĕ ne denege în fața lumei numele credițŭ dela strămoșĭ, numele de „Blășienĭ" — ḑicêndŭ, că sub Blășienĭ nicĭdecum nu înțelegŭ pe Opidanĭ, adecă mai apriatŭ ḑisŭ, că nu ne cunoscŭ pe noi Opidanii de Blașenĭ, ci cunoscŭ numai Blașiulŭ înteligentŭ, Blașiulŭ celŭ istoricŭ. O! Blașiule, cine a mai ajunsŭ sĕ-țĭ croéscă sórtea ta, și încă fără noi. Unde suntemŭ noi?

Pe câtŭ timpŭ ca Blașienĭ Opidanĭ și Românĭ adevĕrațĭ vomŭ trăi pe acestŭ pămêntŭ strămoșescŭ nicĭ-odată nu vomŭ suferí dela nimenĭ pe lume a ne consideră nedemnĭ de acestŭ nume de „Blașienĭ" pe carĭ părinții, moșii, și strămoșii noștri ni-l'au păstratŭ cu scumpĕtate atâta timpŭ.

Opidanĭ Blășienĭ și frațĭ de unŭ sânge, ne împlinimŭ o săntă datorință înaintea lui D-ḑeu, cândŭ acestŭ tesaurŭ scumpŭ cu tótă energia și cu tótă bărbăția îlŭ apĕrămŭ, și în mânia celorŭ retăcițĭ falșĭ îlŭ păstrămŭ.

In urmă pe lângă tóte aceste suntemŭ și pré deplinŭ convinșĭ de neîncrederea d-lorŭ respectivĭ față de noi Opidanii, și pentru că ne-au consideratŭ și ne consideră nedemnĭ de numele „Blașienĭ" sĕ le fie mustrare de consciință în tótă viața lorŭ.

Cu deosebită stimă

Basiliu Turcu.

Dreptulŭ limbilorŭ în staturĭ cu naționalitate micstă.

Elveția.

(Urmare.)

C o r e s p u n d i n ț a o f i c i a l ă a tuturorŭ autoritățilorŭ confederațiunii se face în tustrele limbile.

Pentru tribunalulŭ federalŭ *) hotăresce articululŭ 107 alŭ constituțiunii revisuite, ca la alegerea membrilorŭ tribunalului federalŭ sĕ se ieá în considerațiune împrejurarea, ca tustrele limbile naționale sĕ fie representate. Partidele, advocații și judii se potŭ serví la tribunalulŭ federalŭ de una din cele trei limbĭ naționale.

Escutarea e g a l e i î n d r e p t ă ț i r ĭ a l i m b i l o r ŭ î n a r m a t ă este unică în felulŭ sĕu, căcĭ ca a ajunsŭ așa de departe, în câtŭ ca l i m b ă a c o m a n d e i este pentru fiecare corpŭ de armată l i m b a n a ț i o n a l ă r e s p e c t i v ă. De sine se înțelege, că s'a îngrijitŭ, ca fiecare corpŭ de armată sĕ fie compusŭ numai din indiviḑĭ dintr'o singură naționalitate. Cu privire la împrejurarea aceea, că Elveția are o constituțiune militară cu multŭ deosebită de a celorlalte staturĭ europene și mai vêrtosŭ că n'are armată permanentă, dispositiunea susŭ citată are pentru noi numai unŭ interesŭ academicŭ.

Conducerea instrucțiunii cade pretutindenea în competința cantónelorŭ și a comunelorŭ. Numai instrucțiunea militară și politechniculŭ din Zurichŭ (Zürich) se țină de resortulŭ confederațiunii, care a întemeiatŭ acestŭ institutŭ ca scólă superióră federativă în anulŭ 1854 și a întrodusŭ în legea federativă din 7 Ianuariu 1854 cu privire la dênsulŭ următórea dispositiune: „I n s t r u c ț i u n e a l a s c ó l a p o l i t e c h n i c ă s e d ă, d u p ă l i b e r a a l e g e r e a p r o f e s o r i l o r ŭ i n s t i t u ț i, î n l i m b a g e r m a n ă, f r a n c e s ă ș i i t a l i n ă."

Este lucru naturalŭ, că aceleașĭ vederĭ clare, carĭ își află espresiunea în legislațiunea confederațiunii, servescŭ în asemenea modŭ de principiu conducĕtorŭ și pentru tractarea drepturilorŭ limbilorŭ în singuraticele cantóne, deși, în cantónele cu limbĭ micste (căcĭ numai pe acestea le tragemŭ în cadrulŭ espunerii nóstre), proporțiunea numerică a naționalitățilorŭ locuitóre în cantonulŭ respectivŭ este pretutindinea astfelŭ, că deosebitele naționalitățĭ stau în raportŭ de maioritățĭ însemnate față de minoritățĭ. Dintre cantónele citate deja mai înainte au legĭ relative la limbĭ în sensŭ propriu următórele: a) Cantonulŭ Berna *) în articululŭ 88 alŭ consti-

*) Tribunalulŭ federativŭ (articulii 106 până la 114 ai constituțiunii revĕḑute) corĕspunde cam tribunalului imperialŭ din Austria. Cu tóte acestea tribunalulŭ federalŭ (articululŭ 112), luândŭ și jurațĭ, judecă și în crime politice.

*) In cantonulŭ Berna facŭ Germanii cam 83 de procente, Francesii cam 17 procente din poporațiune.

tuțiunii cantonului din 31 Iuliu 1846. Acestu articulŭ dispune: „*Limba germanā și francesă sunt limbile recunoscute ale țĕrei.* Tóte legile, ordonanțele și conclusele generale se trămitu în aceste limbĭ în partea francesă a cantonului. Limba germanā este în acestu cantonu *limba originală.* Legile și ordonanțele, carĭ sunt destinate pentru partea francesă a cantonului, precum și disposițiunile, conclusele și sentințele autoritățilorŭ mai înalte, carĭ privescŭ singuratice persóne séu corporațiunĭ din acéstă parte de cantonŭ, se esmitu în limba francesă. b) Cantonulŭ Friburgia (Freiburg) *). Articululu 21 alŭ constituțiunii revĕdute din 7 Maiu 1857 sună așa: „*Legile, decretele și conclusele sĕ se publice în limba francesă și germanā. Tecstulŭ francesŭ este tecstulŭ originalŭ.*“ c) Cantonulŭ Galesia (Wallis) **). Articululu 20 alŭ constituțiunii revĕdute din 29 Novembre 1875 dispune: „*Limba germanā și francesă sunt declarate de limbĭ naționale*“.

Cantonulŭ Grigioni **), în care, socotindu și pe Francesii fórte puținĭ la numĕrŭ, locuescŭ patru diferite naționalitățĭ, este uniculu cantonu cu mai multe naționalitățĭ, care n'a întrodusŭ în constituțiunea sa revĕdută la 16 Ianuariu 1854 nicĭ-o disposițiune relativă la limbĭ. Cu tóte acestea nicĭ-odată n'a venitŭ tréba la conflicte de limbĭ între poporațiune.

Numai pentru completare mai adaugemu la cele espuse cu privire la considerațiunea drepturilorŭ limbilorŭ în scólele, justiția și administrațiunea cantónelorŭ acele puține date, carĭ, ce e dreptŭ, nu resultă nemijlocitŭ din spiritulŭ legilorŭ relative la limbĭ. In scólele mai înalte ale tuturorŭ cantónelorŭ începĕndŭ cu scólele secundare, carĭ stau pe aceeașĭ tréptă cu scólele nóstre urbane (Bürgerschulen) — pe lângă limba cantonală mai este obligată celŭ puținŭ o limbă națională, și adecă în cantónele germane se învéță limba francesă (în cantonulŭ Sviția — Schwyz — cea italiană), în cantónele francese limba germanā și în Tesinŭ cea francesă. In scólele primare se dă instrucțiunea în limba maternă. Numai în cantonulŭ Grigioni esistă o ordonanță, ca în scólele romane (ladine) și italiane sĕ se dea după putință și instrucțiune în limba gnrmanā. Legile *nu împedecă*, de a se înființá *șcóle private cu o limbă de instrucțiune neusitată în cantonŭ.* Relativu la scólele din comunele micste nu esistă disposițiune mai apriată, pentru-că fórte puține comune sunt de felulŭ acesta.

Totŭ aceeașĭ deplină considerațiune o află drepturile limbilorŭ și pe terĕmulŭ justiției și alŭ administrațiunii în singuraticele cantóne. Totŭ omulŭ póte primí dreptulŭ (judecata) în limba sa. Și tocma ca și sentințele, ordonanțele judecătorescĭ etc. dela tribunale, se liberéză de către autoritățile administrative *documentele publice* după cum e caracterulŭ limbisticŭ alu respectivului cercŭ de administrațiune. Preste totŭ se póte dice despre cantóne, aceea ce se dice și despre confederațiune, că nu esistă contraste seriόse între singuraticele naționalitățĭ. Guvernele cantónelorŭ cu limbĭ micste se servescŭ în afacerile oficiale de limba propriă. Cetățenii unui cantonu în petițiunile și memorialele loru către guvernulŭ unui cantonu de altă limbă, se potu serví de una din cele trei limbĭ naționale. *) Asta, ce e dreptŭ, nu este stabilitŭ prin lege, ci prin consuetudine. **)

*) In cantonulŭ Friburgia sunt 73 de procente din poporațiune Francesĭ, éră 27 de procente Germanĭ.

**) In cantonulŭ Galesia forméză Francesii cam 67 de procente, Germanii cam 33 de procente din poporațiune.

**) In cantonulŭ Grigioni facŭ Germanii cam 44 de procente, Romanii (Ladinii) cam 41 de procente, Italianii mai multŭ ca 14 procente și Francesii cam 1/7 procentŭ din poporațiune.

*) Vedemŭ decĭ, că în fericita Elveția usulŭ limbilorŭ se respectă cu acea scumpĕtate, de care, la noi în Ungaria constituțională, legea așa poreclită a *naționalitățilorŭ*, sancționată de corónă nicĭ că póte visá. Ea este stropșită și călcată în picióre chiar și de președinții de tribunale, de oficii orfanale și de solgăbirăi. — Red.

**) Dr. Fischhof, primindŭ ceste din urmă două date dela privațĭ, nu le putu considerá de autentice; pentru aceea cerŭ informațiunĭ printr'unu amicŭ alŭ sĕu dela ambasada elvețiană în Viena, și astfelu dobêndĭ adeverirea lorŭ.

In Elveția nu esistă încă *cestiunea limbilorŭ*; pentru aceea lipsescŭ acolo în multe puncte disposițiunile legale. In republica elvețiană este încă totŭ etatea de aurŭ în privința egalei îndreptățirĭ a limbilorŭ, despre care poetulŭ dice: „*nata est aetas, quae sponte sua* **sine, lege** *fidem rectumque colebat,*“ (s'a nascutŭ véculŭ, care de bună voea sa, fără lege respectéză credința și virtutea. Ovid. Metam. I. v. 90.)

Finia și Provinciile-baltice rusescĭ.

Dreptŭ dovédă nerĕsturnabilă, cumcă neîmpedecata afirmare a limbilorŭ naționale în viața publică a staturilorŭ cu limbĭ micste n'a fostŭ totdéuna și pretutindenea privită și tractată ca periculŭ pentru unitatea și suveranitatea statului, ne servesce modulŭ, cum au fostŭ odinióră înțelese și tractate — și în parte mai sunt și astădĭ — drepturile limbilorŭ în despotica Rusiă. De sine se înțelege, că nimĕnui nu-i va trece prin gândŭ, ca sĕ reducă aparițiunea acésta din urmă la respectarea drepturilorŭ poporului din imperiulŭ Țarilorŭ. Din contră, din faptulŭ, că Rusia, a cărei unică tradițiune istorică de pe timpulŭ lui Petru celŭ Mare a fostŭ o politică egoistă de cucerire, că aceeașĭ Rusiă, pe care n'a adiat'o nicĭ-unŭ acrŭ de libertate, pórtă în deceniile din urmă în Polonia unŭ rĕsboiu formalŭ de nimicire și esterminare în contra limbei polóne, totușĭ a esertatŭ în Finia și în Provinciile sale baltice, mai nainte de ce panslavismulŭ și-a aruncatŭ acolo umbra sa, toleranță mare în privința limbilorŭ, resultă, că politica ruséscă n'a vĕdutu în admiterea neștirbită a limbei naționale nicĭ-odată unŭ periculŭ pentru asimilarca politică a diferitelorŭ naționalitățĭ. Décă n'ar fi așa, cuceritorii rusescĭ ar fi într'adevĕrŭ cei mai din urmă, carĭ au acordatŭ séu concesŭ unui poporŭ subjugatŭ dreptulŭ limbii.*)

Intr'adeveră Rusia n'are până acuma nicĭ causă de a se căí, că cruda-i cnută a sîlniciei limbei, cu care cnută a tractatŭ până acuma intr'unŭ modŭ atâtŭ de barbarŭ pe Polonia, n'a răpedit'o și preste acele părțĭ ale împeriului — Finia și Provinciile-baltice —, căcĭ nicăiurea nu s'a sĕvêrșitŭ alipirea de corpulŭ statului rusescŭ mai liniștitŭ și mai solidŭ ca în aceste provincii, și mai alesŭ în

Finia. **)

Acéstă provinciă s'a ținutŭ de Svedia din anulŭ 1157 până în seculuŭ alŭ 18-lea. In păcile dela *Nystad* 1721 și dela Abo 1743 veniră unele părțĭ din acéstă țéră în posesiunea Rusiei, până ce în anulŭ 1809 în pacea dela Fredrikshamer a urmatŭ totala despărțire a țerei de către Svedia și întréga Finiă s'a încorporatŭ ca mare-principatŭ cu imperiulŭ Țarilorŭ printr'o uniune reală. Alesandru I, care purtá coróna Rusiei pe acelŭ timpŭ, cândŭ deschise la 27 Maiu 1809 în persónă ântâia dietă finică la Borga, confirmá „*Religiunea și legile fundamentale ale țĕrei, precum și privilegiile și prerogativele (dreptățile), acordate până acĭ conformŭ constituțiunii, carĭ priviau pe tóte clasele din dîsulŭ mare-principatŭ în specialŭ și pe locuitorii aceluia în generalŭ, astfelŭ pe marĭ și pe micĭ*“. Constituțiunea elaborată de clasele finice în acéstă dietă și amplificată de atuncĭ încóce prin-ordinea dietei și a senatului din anulŭ 1869 represĕntă constituțiunea finică actuală esistentă de iure (de dreptŭ), care o vomŭ schițá-o în următórele în liniamentele ei principale, și din a cărei ființă în coerință cu relațiunile faptice resultă de sine unŭ tabloŭ chiarŭ despre drepturile limbilorŭ din Finia.

(Va urmá.)

Foile tisaiste anunță cu mare bucuriă următórele: *Sêrbii din Kikinda-mare* au ținutŭ la 3 l. c. o mare conferință electorală. Lamura Sêrbilorŭ (?) s'au adunatŭ la acéstă consultare, a cărei resultatŭ a fostŭ renunțarea la programa ultra-națională (sic!), ce s'a practicatŭ de 15 anĭ încóce. S'a făcutŭ declarațiă, că se punŭ pe basa conferinței sêrbescĭ din Budapesta, că consideră de stricăciósă politică aceea, care tinde la *supremațiă asupra Maghiarilorŭ.* (Audĭ comediă!) Ei au declaratŭ, că acéstă politică nu numai că nu e folositóre pentru naționalitățĭ, ci e cu desĕvêrșire stricăciósă. — Conferința a renunțatŭ la programa vechiă cu unanimitate. (Mare mai e emulațiunea între mamelucĭ! Ca mâne are sĕ vină câțiva Șvabĭ și Slovacĭ pĕcătoșĭ și sĕ întrécă în servilismŭ și „lamura sêrbéscă“ din Kikinda. — Red. „Gaz.“)

*) Are mare dreptate d-lŭ Dr. Fischhof, căcĭ vecinii lorŭ ungurĭ li-au premersu cu concesiunile pe hârtiă, dér li-au rĕmasu de totŭ înapoi cu fapta. — Red.

**) Cea mai mare parte din datele cuprinse acĭ sunt scóse din scrierea lui Max Buch, intitulată: „*Finnland und seine Nationalitäten-Frage*“ („Finia și cestiunea naționalitățilorŭ sale,“ Stuttgart la I. G. Cotta, 1883.)

Academia Română.

După cum amŭ anunțatŭ, Vinerea trecută M.M. L.L. Regele și Regina au asistatŭ la ședința publică a Academiei romăne. La deschiderea ședinței M. S. Regele, ocupândŭ fotoliulŭ presidențialŭ, a adresatŭ membrilorŭ Academiei următórele cuvinte:

„Avĕndŭ onorulŭ de a fi membru alŭ acestei înalte adunărĭ, Regina și eu venimŭ totdéuna cu bucuriă în mijloculu d-vóstră, spre a ascultá discuțiile vóstre sciințifice, carĭ le urmărimŭ cu unŭ interesŭ neîncetatŭ. Insă cum póte sĕ fie alt-felŭ, când lucrările de căpeteniă ale Academiei sunt istoria și limba: temeliele existenței nóstre naționale? Țéra datoresce astădĭ Academiei unŭ șirŭ de documente istorice, ascunse până acuma, și carĭ au fostŭ scóse din întunericŭ, prin ostenelile neobosite ale membrilorŭ ei, rĕspândindŭ ast-felŭ o nouă lumină asupra trecutului nĕmului românescŭ. Nu mai puținŭ însă trebue sĕ ne ocupămŭ de viitorulŭ... de limba nóstră, care s'a păstratŭ neatinsă în câmpiile roditóre ale Dunărei, în plaiurile mărețe ale Carpațilorŭ, aceste ținuturĭ încântătóre, descrise cu măestriă și in o limbă așa de curată de poetulŭ nostru popularŭ V. Alexandri. Ce sarcină mai dulce póte avea Academia de câtŭ a luá sub paza sa acéstă limbă vechiă, pe care poporulŭ o înțelege și o iubesce? Mănținemŭ dér aceste frumóse expresiunĭ întrebuințate de străbunĭ, și nu ne tememŭ de cuvinte, carĭ au căpĕtatŭ de vécurĭ împămĕntenirea.

„*Superflua non nocent*“

„Ce limbă are norocułŭ de a dispune de patru cuvinte pentru o însușire, care trebue sĕ fie mândria fie-cărui poporŭ, care trebue sĕ fie scrise pe stégulŭ fie-cărei armate: voiniciă, vitejiă, bravură, eroismŭ? Sĕ ne ferimŭ însĕ de o îmbelșugare de expresiunĭ moderne, carĭ, nepunĕndŭ o stavilă la timpŭ, va înstrăiná poporului limba sa.“

„Am fostŭ îndemnatŭ a rosti aceste câte-va cuvinte prin dragostea, care am pentru frumósa și bogata limbă română și fiindŭ încredințatŭ, că dorința mea — îndrăznescŭ a dice și a Academiei — nu va rĕmâné unŭ „*pium desiderium.*“

„Supunŭ dar la chibzuirea d-vóstră, décă nu ar fi folositorŭ de a face unŭ felŭ de „*Etimologicum magnum Romaniae*“, conținĕndŭ tóte cuvintele vechĭ, carĭ altmintrelea vorŭ fi pierdute pentru generațiunile viitóre.“

„*Verba volant, scripta manent.*“

„Spre a sprijiní acéstă întreprindere, pentru care patru, cincĭ, șése anĭ vorŭ fi trebuincioșĭ, punŭ în fie-care anŭ modesta sumă de șése mii lei la disposiția Academiei.“

„Intr'adevĕrŭ lucrarea acésta este fórte întinsă, póte că nemărginită, sĕ ne amintimŭ însĕ cuvĕntulŭ lui Horațiu: „*Est modus in rebus, sunt certi denique fines*“ și sunt convinsŭ, că opera Academiei, care îșĭ va ridicá sie-șĭ unŭ monumentu neperitorŭ, va fi încoronată de o isbândă fericită.“

Acéstă cuvĕntare a fostŭ primită cu unŭ mare entusiasmu.

Diverse.

(Fântâna Blandusiei.) Dilele trecute s'a representatŭ în teatrulŭ naționalŭ din Bucurescĭ cea mai nouă lucrare dramatică a d-lui V. *Alecsandri*, piesa clasică „Fântâna Blandusiei.“ Succesulŭ a fostŭ câtŭ se póte de completŭ. „Nimenĭ n'ar puté descrie entusiasmulŭ, cu care a fostŭ primită de publicŭ acéstă genială lucrare“, raportéză diarele din capitala României. O mulțime nenumĕrată de coróne se oferiră marelui poetŭ; din tóte părțile i se adresară felicitările cele mai vii. Credemŭ, că vomŭ reveni în curĕndŭ la acéstă nouă creațiune a nemuritorului bardŭ din Mircescĭ.

(Opereta „Craiu nou“.) Cetimŭ în foia musicală „Doina“: Anunțămu cu o viuă plăcere, că opereta

regretatului Porumbescu „Craiu nou“, care este bogată în motive culese din musica nóstră populară, se va representá pe scena teatrului românescŭ. Meritulŭ acestei dispoziţiunĭ laudabile aparţine bardului latinităţii, d-nului V. Alecsandri, autorulŭ libretului.

(Producţiune musicală.) Lunĭ în 14 Aprile st. n. scolăriţele chorului bisericescŭ romano-catolicŭ vorŭ arangia o producţiune musicală în sala cea mare a hotelului Nr. I. sub direcţiunea d-lui regens-chori Iuliu J a s c h i k. Venitulŭ curată se va folosi în favórea chorului. După esecutarea programei, ce constă din 6 piese alese va urmá dansŭ.

(Promoţiune.) Ni se scrie din Clușiu: In 9 Aprile a. c. a fostŭ promovatŭ de doctorŭ în sciinţele iuridice d. Nicolau M o t o c ŭ, candidatŭ de advocatŭ în Făgărașŭ, obţinêndŭ mulţămirile profesorilorŭ atâtŭ la rigorosŭ câtŭ și la tesa scripturistică. Și dorimŭ acelașĭ succesŭ și la esamenulŭ de advocatŭ.

(Controlă scolară ciudată.) Cetimŭ în „Siebenb. d. Tagblatt“: Dilele trecute fură citaţĭ mai mulţĭ învĕţători din comitatulŭ Nasĕudŭ-Bistriţa înaintea subprefectului în scopulŭ de a face cu dênsii unŭ interogatoriu. Inainte de a întreprinde învĕţătorii călătoria la Bistriţă îșĭ spărgeau capetele, că pentru ce sunt citaţĭ? Mulţĭ dintr'înșii îșĭ vorŭ fi esaminatŭ cu scrupulositate trecutulŭ, pentru ca sĕ afle causa acestei citaţiunĭ, fiindcă numai la o afacere privată se puteau cugetá. Dar totușĭ n'a fostŭ așa ceva. Invĕţătorii fură întrebaţĭ a) décă sĕ află în posesiunea așa disului „O k l e v é l“ și b) décă în scóla lorŭ sĕ dă î n s t r u c ţ i u n e d i n l i m b a m a g h i a r ă? Orĭ câtŭ ne ar bucurá, că domnii subprefecţĭ se intereséză de scólele nóstre, totŭ ne prinde mirarea, cum caută ei sĕ se informeze despre starea internă a scólelorŭ. Chiar desbrăcândŭ acéstă afacere de orĭ-ce cugete reservate totușĭ amŭ vrea sĕ scimŭ, ce a putută îndemnă pe subprefecţĭ sĕ întrebe pe fiecare învĕţătoriu în parte și sĕ-i causeze spese de călătoriă? Studiulŭ limbei magbiare este prescrisŭ în scólă prin lege. „Oklevelek“-urile se trimitŭ învĕţătorilorŭ prin înspectorii regescĭ unguresci. Óre e temere, că ei sĕ nu fi luatŭ notiţă despre acésta? Decumva au voitŭ ca sĕ afle acésta de-adreptulŭ dela învĕţătorĭ, acésta s'ar fi putută face și numai în scrisŭ; celŭ puţinŭ n'ar fi fostŭ siliţĭ bieţii ómenĭ sĕ întrerupă prelegerile pe o di tocmai înaintea esaminelorŭ. Pentru ce s'au încunjuratŭ autorităţile scolare locale? — Colegii noștri din Sibiiu au dreptate, cândŭ dicŭ, că tóte sunt numai șicane și încercărĭ de a desorganisá instrucţiunea Nemaghiarilorŭ.

(Museulŭ de antichităţĭ.) Una din marile pagube ce a suferitŭ ţéra prin sinistrulŭ dela universitate, este cu museulŭ de antichităţĭ, dice „România“. Cea mai mare parte din acestŭ tesaurŭ preţiosŭ s'a perdutŭ. Suntemŭ informaţĭ, că pe la órele șése diminéţa, pe cândŭ foculŭ erá în puterea lui, duoi domnĭ bine îmbrăcaţĭ și înmănușaţĭ se presentară la ușa museului și fiindŭ întrebaţĭ, ce caută, au rĕspunsŭ, că sunt din partea poliţiei însărcinaţĭ, ca sĕ scape obiectele din museu. Ast-felŭ cu ajutorulŭ mai multorŭ soldaţĭ au scosŭ totŭ tesaurulŭ. Insĕ în urmă o parte din antichităţĭ s'a găsitŭ depusă pe lângă statua lui Mihaiu Vitézulŭ, ér cea mai însemnată parte împreună cu acei domnĭ necunoscuţĭ au dispărutŭ pentru totdéuna. Ce face parchetulŭ?

(Modelŭ de speculă evreiéscă.) „Westungarischer Grenzbote“ publică din isvorŭ autenticŭ următórea crimă de otrăvire: In Rosenau (Ungaria de susŭ), unŭ proprietarŭ jidanŭ are o fabrică de spirtŭ, în care pe lângă personalulŭ regulatŭ dă de lucru și unei mulţimĭ de slovacĭ, angajaţĭ ca slugĭ prin contractŭ, a căror slăbiciune de căpetenia este lăcomia de bĕutură. Jidanulŭ a sciutŭ sĕ se folosécsă prea bine de acéstă patimă a lorŭ, făcêndu-i sĕ se dé cu totulŭ beţiei; și ca sĕ aibă profitŭ mai bunŭ, îi îmbĕtă cu spirtŭ din fabrica sa propriă, amestecatŭ de bună sémă și cu alte ingredienţe. Intr'o bună diminéţă 8 înșĭ din lucrătorii slovacĭ cadŭ morţĭ, loviţĭ de apoplexiă. Nimenĭ nu-șĭ putea esplicá acéstă mórte repede. Jidanulŭ însĕ o scia prea bine; căcĭ elŭ a s i g u r a s e p e n t r u c a s u l ŭ d e m ó r t e p e a c e ș t ĭ l u c r ă t o r ĭ l a d e o s e b i t e s o c i e t ă ţ ĭ, d i n b a n i i s ĕ ĭ ș i p e s o c o t é l a s a. Prin mórtea lorŭ avea sĕ priméscă suma, pe care erau asiguraţĭ. Cu tóte precauţiunile luate, casulŭ a părutŭ fórte suspectŭ, și societăţile au pornitŭ o cercetare strictă, dér fără resultatŭ. După câtva timpŭ se repetă acelașĭ lucru, ér casurile de apoplexiă între lucrătorii „asiguraţĭ pe viaţă“ se înmulţescŭ. Se pornesce o cercetare nouă, mai severă ca cea d'ântâiă, alŭ cărei resultatŭ încă nu se scie, căcĭ procesulŭ se judecă chiar acum la tribunalulŭ din Rimaszombat. Étă pân'la ce gradŭ de mișeliă e în stare sĕ se cobóre specula evreéscă, și câtŭ preţuesce elŭ viaţa unorŭ amăriţĭ de creștinĭ!

(Boii din Ungaria.) sunt fórte căutaţĭ în Viena, după cum arată o statistică ce-o publică „P. Lloyd.“ Viena consumă cam 160.000 capete de vite pe anŭ. dintre carĭ cam jumătate — în anulŭ 1882 au fostŭ 85.471 capete de vite — sunt cumpĕrate din Ungaria. De aicĭ se póte vedé câtŭ de importantă este céta privitóre la piedecile cele mai nouĕ, ce se punŭ importărei de boi unguresci în Austria de josŭ.

Esposiţiă de artă
și museu anatomicŭ

alŭ lui
Wilhelm Winter.

E deschisŭ în fiecare di dela 10 óre diminéţa până la 10 óre séra.

Conţine figurĭ de céră plastice, ce se mișcă printr'unŭ mecanismŭ, și preparate, figurĭ din viéţa de tóte dilele, din mitologia grécă, din etnografiă și anatomiă. — Afară de acésta o colecţiune a tablourilorŭ celorŭ mai frumóse, representândŭ orașe și peisage precum și cele mai noue eveneminte, fenomene naturale și întêmplărĭ sensaţiunale.

Intrarea în tóte despărţămintele 30 cr. Copii sub 10 anĭ și soldaţii gregarĭ plătescŭ 15 cr. — Intrarea în cabinetulŭ anatomicŭ este concésă numai la ómenĭ marĭ.

Cu distinsă stimă
1—2 **Wilhelm Winter.**

Nr. 1163—1883. 2—3

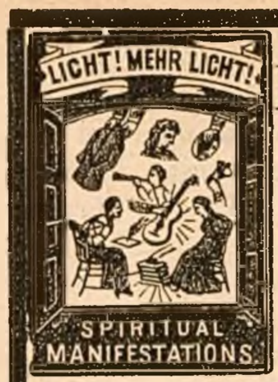
Publicaţiune.

Fiindŭ-că licitaţiunea pentru repararea edificiului comunalŭ brănénŭ ţinută în 12 Iuniu 1883 s'a cassatŭ prin decisulŭ inclitei Comisiunĭ municipale comitatense din 11 Octobre 1883 sub Nr. 5738 și s'a ordonatŭ ţinerea unei noue licitaţiunĭ minuende; așa representanţa comunală din Branulŭ inf. și sup. în ședinţa ei ţinută în 31 Marte a. c. a determinatŭ ţinerea aceleia pe Marţĭ în 22 Aprile a. c. la 10 óre antemeridiane în cancelaria subsbrisei primării comunale.

Condiţiunile de licitaţiune, planulŭ de clădire și preliminariulŭ de spese se potŭ vedé aicĭ în órele oficióse în tóte dilele.

Preţulŭ strigărei este 2654 fl. 19 cr. vadiu, de 10%. Oferte în scrisŭ provĕdute cu timbru de 50 cr. și cu acestŭ vadiu se potŭ înaintá înainte de începerea licitaţiunei la subscrisa primăriă.

B r a n ŭ în 2 Aprile 1884.
Primăria comunei.

In câteva dile sosescŭ la Brașovŭ renumiţii
Antispiritiști
Homes & Mademoiselle Fey.

Spre sciinţă!

Subscrisulŭ aducŭ prin acésta la cunoscinţa onoratului publicŭ, că am luatŭ în antreprisă esploatarea cunoscutelorŭ ape minerale dela Elepatacŭ. Acéstă esploatare va începe dela 1-a Aprile viitorŭ. Dela acéstă dată începêndŭ, aceste escelente ape vorŭ începe a fi manipulate într'unŭ chipŭ raţionalŭ cu totulŭ deosebitŭ de celŭ întrebuinţatŭ până aci. Intrebuinţarea de sticle ad hoc, solide și de colóre verde închisă va face în viitorŭ posibilă transportarea acestorŭ ape la distanţele cele mai marĭ, fără a li-se alterá întru nimica constituţiunea chemică: astfelŭ, că ele vorŭ puté fi întrebuinţate ca apă de cură întocmai ca la isvorulŭ lorŭ. Pentru a evitá orĭ ce fraudă îmĭ permitŭ a face atentŭ pe on. publicŭ, că sticlele mele de colóre verde închisă sunt de u n ŭ l i t r u; pe dopŭ au inscripţiunea: "Neuriehrer S.", pe periferia capsulei de pe dopŭ: „Előpatak, N. S.“ și în fine pe fundŭ: „Előpatak. Neuriehrer.“

Cu vinderea apei minerale dela Elepatacŭ, atâtŭ în detail câtŭ și en gros, amŭ însărcinatŭ pe d-lŭ A. Kassik, Strada căldărarilorŭ Nr. 520, care e deobligatŭ de a îngrijí de transportulŭ în lădĭ franco, respective în schimbulŭ embalagiului.

Preţulŭ unei lădĭ à 50 sticle cu ladă și cu sticle cu totŭ, 8 fl. — preţulŭ unei lădĭ cu 25 sticle 4 fl. 20 cr. — preţulŭ unei sticle de apă cu înapoierea sticlei 6 cr. v. a.

E l e p a t a c ŭ în 1884.

11—20 Cu tótă stima
Neuriehrer S.

La numĕrulŭ acesta se adauge o învitare de abonamentŭ la „Amiculŭ Familiei“ ce apare în Graz în editura d-lui Paul Cieslar.

„Albina“ institutŭ de creditŭ și de economii în Sibiiu.
BILANŢŬ ANUALŬ
din 31. Decembre 1883.

Active		fl.	cr.
Cassa în numĕrarŭ		57,640	60
Monetă		56,582	40
Cambii de bancă		924,862	99
Cambii și obligat. dela reuniunĭ de creditŭ		17,151	56
Imprumuturĭ pe hipotece:			
a) în scrisurĭ fonciare	752,413.13		
b) în numĕrarŭ	98.283.29	850,696	42
Credite ficse		80,930	15
Avansurĭ pe efecte publice		42,970	—
Credite de Conto-corente		14,380	78
Imprumute pe producte		1,000	—
Realităţĭ		98,521	44
Efecte publice		120,278	93
Efectele fondului de garanţă ale scrisurilorŭ fonciare		229,235	01
Efectele fondului de pensiune alŭ funcţionarilorŭ institutului		7,152	90
Mobiliarŭ	5,343.39		
după amortisare	534.34	4,809	05
Diverse conturĭ debitóre		96,601	16
		2,602,813	39

Passive	fl.	cr.
Capitalŭ socialŭ:		
3000 acţiunĭ à fl. 100	300,000	—
Fondulŭ de reservă alŭ acţionarilorŭ	37,895	20
Depunerĭ pentru fructificare	1,473,799	24
Scrisurĭ fonciarĭ în circulaţiune	710,000	—
Fondulŭ de garanţă alŭ reuniunilorŭ	6,249	03
Fondulu de garanţă alŭ împr. hipotecare	667	15
Fondulŭ de pensiunĭ alŭ funcţionarilorŭ	8,715	93
Dividende neridicate	1.740	—
Tantieme „	155	—
Interese anticipate pro 1884	18,833	90
Diverse conturĭ creditóre	5,718	76
Profitŭ curatŭ	39,039	18
	2,602,813	39

JACOB BOLOGA m. p. președ. alŭ direcţiunei. **JOSIF ST. SIULUTIU** m. p. membru alŭ direcţiunei. **VISARION ROMAN** m. p. directorŭ esecutivŭ. **JOSEF LISSAI** m. p. comptabilŭ.

Subsemnatulŭ comitetŭ amŭ esaminatŭ bilanţulŭ presentŭ și confruntâdu-lŭ cu registrele principale și ausiliare ale societăţii, ţinute în bună regulă, l'amŭ găsitŭ în consonanţă cu aceleașĭ și esactŭ.

Dr. A. BROTE m. p. **AUGUST SENOR** m. p. **MICHAEL KABDEBO** m. p. **CORNELIU TOBIAS** m. p.

Editorŭ: **Iacobŭ Mureșianu.** Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureșianu.** Tipografia: **Ioanŭ Gött și fiiŭ Henricŭ.**